ਐਟਲਾਂਟਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸ

(2017 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1533)

ਜਨਵਰੀ 18, 2022

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ- ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ – ਦਾਇਰਾ – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ – ਫੈਸਲਾ: ਸੀਮਿਤ ਹੈ – ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾਵਾਂ 30 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੋਵੇ – ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਥ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ 'ਚ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ – ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1940.

ਮਧਿਆਸਥਤਾ: ਮਧਿਆਸਥ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਸਕਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਖਿੱਚੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ – ਇਹ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ, ਕਿ ਉਹ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਵੇ – ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾਸ਼ੀਲ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੋਲ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਅਵਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ – ਇਹ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰੇ – ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਰਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ

ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ,

ਇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਖਾਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਬੇਬਾਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲੇਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜਹ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਅਤੇ 33 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵ, ਕੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10]

ਐਨ.ਟੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਡੀਕੋਨਾਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 498 ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 491 : [1999] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 699 ਕ੍ਰੈਲਵੀ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਵੇਅਰਹਾਉਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 142; ਅਸਾਮ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਲਡਵਰਥ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 146 : [2017] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 123– ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.2 ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਿੱਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਵਾਰਡ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 12, 13]

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਪੁਰੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1994) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 485 : [1994] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 616; ਆਦਰਸ਼ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 449 : [1999] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621, ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਜਗਨ ਨਾਥ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1987) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 497 : [1988] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 180 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.1 ਜਦੋਂ ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ

ਅਤੇ ਠੇਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਣ ਦੀ ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 21]

2.2 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਾ ਕੀਤੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 1940 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਅਤੇ 33 ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਮੁੜੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 21, 22]

3.1 ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਕਈ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ₹ 15,35,40,785/- ਦੀ ਰਕਮ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31 ਮਈ, 1999 ਤੱਕ ਬਿਆਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਈਟਮਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਸਰਵੇਖਣਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ, ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਈਟ ਉੱਤੇ 21 ਆਈਟਮਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ₹ 2,72,95,000/- ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਵਰਤਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਪਏ 21 ਆਈਟਮਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ₹ 2.73 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ/ਗੁੰਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਇਨਵੈਂਟਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣ "ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹੈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਕੀ ਠੇਕੇ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਰਹੱਦੀ ਸੜਕ ਸੰਗਠਨ [ਬੀ.ਆਰ.ਓ.] ਰਾਹੀਂ 23 ਦਸੰਬਰ, 1995 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ,

ਔਜਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ।[ਪੈਰਾ 23, 24]

3.2 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਗਲਤੀ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 1995 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਔਜਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992, ਠੇਕੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਤੋਂ 23 ਦਸੰਬਰ, 1995, ਬੀ.ਆਰ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ ਠੇਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਔਜਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਤੋਂ 23 ਦਸੰਬਰ, 1995 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਣਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਾਰਮੂਲੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਕਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ₹ 6,77,41,386/- ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਖਰਚੇ @ 18% ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 2,72,95,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ 15,35,40,785/- ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ। [ਪਰਾ 25]

3.3 ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਪਕਰਨ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਸਨ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਇਸਦੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਥਿਤੀ. ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਸਾਲਸ ਨੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਖੁਦ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ "ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨਹੀਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਨ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ- ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਔਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਵਿਹਲੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਾਨ ਸਮਾਨ ਲਈ. [ਪੈਰਾ 26]

3.4 ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਕਮਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ

ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਔਜਾਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੂਲਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਬੇਬਾਕ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲ ਵਿਹਲੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹਨ, ਲਈ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27]

4. ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਧਾਰਾਵਾਂ 7, 11, 54 ਅਤੇ 70 ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਛੱਡੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ" ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਮਾਈਨਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਈਸਟਰਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1999) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 283 : [1999] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 710 – ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ।

ਗ੍ਰਿਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਲਾਸੋਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਕੂਲ (2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552; ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨਾਰਦਰਨ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਰਵੇਸ਼ ਚੋਪੜਾ (2002) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 45 : [2002] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 156; ਕੇ.ਪੀ.ਪੌਲੋਸ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 236 : [1975] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 214 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1999] 3 ਐਸਸੀਆਰ 699 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 552 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 156 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1999] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 710 ਪੈਰਾ 8 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ

[1975] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 214 ਪੈਰਾ 8 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(2009) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 142 ਪੈਰਾ 10

[2017] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 123 ਨੂੰ ਪੈਰਾ 11 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1994] 3 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 616 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1999] 2 ਸਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1988] 1 ਐਸਸੀਆਰ 180 ਪੈਰਾ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1533ਦੀ 2017.

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 20.07.2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂਓ.ਐਸ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 177 ਦੀ 2009 ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1ਦੀ 2010.

ਮਿਸ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਚਿਰਾਗ ਐਮ. ਸ਼ਰੋਫ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੰਜੈ ਜੈਨ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡੀ. ਐਲ.ਚਿਦਾਨੰਦ, ਮਿਸ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਗਰੋਵਰ, ਭੁਵਨ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼,ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 20ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ1, 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਅਤੇ 19ਵੀਂ ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਓ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 663 ਦੀ 1999 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ 1940 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ 33 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਵਾਰਡ ਦੀਨਾਂਕ 24ਵੀਂ ਜੂਨ, 1999 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ,

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲੀ ਹਾਇਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਨਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏਸਨ। ਬਾਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ,ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

16ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ, ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨਾਲ ਨੇਵਲ ਏਅਰ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਅਰੱਕੋਨਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਨਵੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਠੇਕਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਠੇਕਾ ਕੀਮਤ ₹ 19,58,94,108/-[ਰੁਪਏ ਉਨੀ ਕਰੋੜ ਅਠਾਵਨ ਲੱਖ ਚੌਰਾਨਵੇ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਸੌ ਨੱਬੇ] ਸੀ। ਠੇਕੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 21 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 23ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 1990 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਈਟ ਨੂੰ 24ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ, 1988 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਗਿਣਤੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਠੇਕੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 23ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 1990 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਲਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਸਿਰਫ 1ਲੀ ਜਨਵਰੀ, 1989 ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਈਟ ਬਰਸਾਤੀ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੰਮ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 15ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ, 1992 ਤੋਂ 45 ਪੱਖਵਾੜਿਆਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਮੰਗੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ 31ਲੀ ਦਸੰਬਰ, 1990 ਤੱਕ, ਫਿਰ 30ਵੀਂ ਜੂਨ, 1991 ਤੱਕ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ 31ਲੀ ਮਾਰਚ, 1992 ਤੱਕ। ਮਾਰਚ, 1992 ਦੇ ਮਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਨਵੇ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਟਰੈਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ 72% ਤੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ 11ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 1992 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰਨਵੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 1992 ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਵਾਪਸ ਕਰਨੀ ਪਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਖੇਤਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟਾਫ, ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਖਲਾ ਪਾਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, 24ਵੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਵਾਧਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 31ਲੀ ਮਾਰਚ, 1992 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

3. ਉਕਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕੱਲੇ ਮਧਿਆਸਥ ਅੱਗੇ ਕਈ ਦਾਅਵੇ ਚੁੱਕੇ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-

ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵੇ ਚੁੱਕੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਇਕੱਲੇ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ 33 ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 24ਵੀਂ ਜੂਨ, 1999 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ 506 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ₹ 25,96,87,442/-[ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਛਿਆਣਵੇ ਲੱਖ ਸੱਤਾਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਬਿਆਲੀਸ ਹੀ] ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31ਵੀਂ ਮਈ, 1999 ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹੋਰ, ਭਵਿੱਖ ਵਿਆਜ ਨੂੰ 1ਲੀ ਜੂਨ, 1999 ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਰਕਮ ₹ 14,12,50,097.55/-[ਰੁਪਏ ਚੌਦਾਂ ਕਰੋੜ ਬਾਰਾਂ ਲੱਖ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌ ਸੌ ਸੱਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ ਪੈਸੇ] 'ਤੇ 18% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ- ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਇਕੱਲੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ 1,42,255/- ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ [ਰੁਪਏ ਇੱਕ ਲੱਖ ਬਿਆਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋ ਸੌ ਪੰਜਾਹ] ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਕਲੇਮ ਨੰਬਰ 6 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਖ।

4. 24 ਜੂਨ, 1999 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 1940 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ 19 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਕਮ 'ਤੇ 12% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਯਾਨੀ 19 ਜਨਵਰੀ, 2009, ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ। 19 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ-ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਠੇਕੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਂ, ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ।

5. ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ; (i) ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਠੇਕੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ; ਅਤੇ (ii) 02 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1991 ਤੋਂ 23 ਦਸੰਬਰ, 1995 ਤੱਕ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਵੇ ਅਤੇ 24 ਦਸੰਬਰ, 1995 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ,1999 ਤੱਕ ਬਿਆਜ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ।

6. ਮਿਸ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਲਈ ਉੱਚ ਅਧਿਵਕਤਾ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਠੋਸ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਏ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਬੰਧੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤੀ

ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ, ਅਰਥਾਤ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕਾਫੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀਆਂ, ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਵਾਰਡ ਕਿਸੇ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਿਤ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1940 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰਲ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, **ਐਨ.ਟੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਡੀਕੋਨਾਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ**. 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੀਵ ਜੈਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਯ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਲਾਗਤ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਮਯ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ "ਛੱਡੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ" ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 7, 11, 54 ਅਤੇ 70 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 54 ਅਤੇ 70 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਛੱਡੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਇਕਲੌਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਲਾਗਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

8. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਇਨਾਮ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਲੱਗ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਚੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ "ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, **ਭਾਰਤੀ ਖਾਦ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ; ਗ੍ਰਿਡ ਨਿਗਮ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਲਿਮਿਟਿਡ**

ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਲਾਸੋਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨਾਰਦਰਨ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਰਵੇਸ਼ ਚੋਪੜਾ1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1940 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਅਤੇ 33 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਮਾਈਨਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਈਸਟਰਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਇੱਕਲੇ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇ.ਪੀ. ਪੌਲੋਸ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ।

9. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1940 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਧਿਆਸਥ ਇਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਕਈ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਲਗਾਤਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨਾਮ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 30 ਅਤੇ 33 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਨ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਇਨਾਮ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਧਿਆਸਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਵੇਅਰਹਾਉਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"10. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਜਾਂ 33 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅੰਤਿਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 30 ਅਤੇ 33 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਕੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਸੀ।"

11. ਅਸਾਮ ਸਟੇਟ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਲਡਵਰਥ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"13. ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤ ਵਾਧੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਪਤੀ

ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ 6-9-1983 ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਵਾਧੂ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ 31-1-1986 ਤੱਕ ਠੇਕੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਸਬੂਤੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1940 ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ 'ਚ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ **ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਪੁਰੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ**:

"26. ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੁਦਰਸਨ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਸਟੇਟ [ਸੁਦਰਸਨ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਸਟੇਟ, (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 38] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ, ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਚਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੌਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਇਹ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਮੰਚ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਚ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਜੱਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈ ਲਵੇ।"

13. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਧਿਆਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾਯੋਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਮਧਿਆਸੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਏਂਡੀਵਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ i/i>, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“36. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਿੱਧਾਂਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਧਿਆਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

(ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਜਗਨ ਨਾਥ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ) ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖੋ

14. ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ, ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"44. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ:

(a) ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲਈ।"

(b) ਜੇਕਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਸੀ ਦੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(c) ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

(d) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦਾ ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ

ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(e) ਗੈਰ-ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(f) ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

(g) ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦਾਵੇਦਾਰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਵਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਜੋ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਵਾਰਡ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ।

(h) ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਵਾਰਡ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਕ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਕ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਵੱਡੇ ਮਧਿਆਂਤਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜਿਹੀ ਦਾਵਾ ਰਕਮ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ.....

(i)ਮਧਿਆਪਕ ਮਨਮਾਨੇ, ਅਤਾਰਕਿਕ, ਚੰਚਲ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕ ਅਣਦੇਖੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(j)ਮਧਿਆਪਕ ਇਕ ਸੁਲਹਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜੋ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਰ ਸਕੇ; ਮਧਿਆਪਕ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।"

15. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਐਨ ਟੀ ਪੀ ਸੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਤਿੰਨ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕੇ ਵੈਨਰਰ ਸੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"13. ਉਪਰੋਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮਧਿਆਪਕ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਮਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਸੰਭਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਐਲਾਇਡ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼, (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 396; ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2010) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 409; ਓਸਵਾਲ ਊਨੀ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਓਸਵਾਲ ਏਗਰੋ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2018) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 219]."

16. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਅਪੀਲਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਭੁਜਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ :

"1. ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਤ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ?

2. ਕੀ 31.3.1992 ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੀ?

3. ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ?"

18. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਭਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨੋਂ ਮੁੱਦੇ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੀਸ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੰਮ 31 ਦਸੰਬਰ, 1988 ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਕੰਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਦਰਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸੋਫਿਸਟੀਕੇਟਡ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾੜੀ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਉਪਲਬਧਤਾ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਵਾਧੇ, ਰਨਵੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਕੰਮ ਰੋਕਣਾ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪਾਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਆਦਿ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ 31 ਮਈ, 1993 ਤੱਕ ਠੇਕੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਧਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 1992 ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਨਾਕਾਫੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਹੋਈ ਦੇਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਸੀ।

19. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਂਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਹਿਮਤੀਆਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 1940 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਯਮਤਾ ਨਾ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਿਆ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ 31ਵੀਂ ਮਈ, 1993 ਤੱਕ ਸਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸੀ।

20. ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ

ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

21. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 33 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪਰਤੀਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਰਾਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਹਨ।

22. ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਉਚਿਤਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

23. ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਖਾਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 17 ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

“17 ਕੀ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਓਵਰਹੈੱਡ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਖਾਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਗੁੰਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ, ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਕਦੀਕਰਨ ਕਾਰਨ ਭੁਗਤਿਆ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਾਵੇ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

24. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਕਈ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੇ ਖਾਲੀ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ₹1,55,40,785/- (ਰੁਪਏ ਪੰਦਰਾਂ ਕਰੋੜ ਪੈਂਤੀ ਲੱਖ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ) ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31 ਮਈ, 1999 ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨੇਵਲ ਏਅਰ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਅਰਾਕੋਨਮ ਦੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਏ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਟੂਲਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਈਟਮਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰ ਨੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਈਟ 'ਤੇ 21 ਆਈਟਮਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ₹2,72,95,000/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਕਰੋੜ ਬਹੱਤਰ ਲੱਖ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ) ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। 21 ਜੁਲਾਈ, 1993 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਏ 21 ਆਈਟਮਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ₹ 2.73 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਕੇ, ਇਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ- ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਛੇੜਛਾੜ/ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨ ਹੋਣਗੇ "ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੈ ਆਧਾਰ" 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਖਿਆ ਸੋਲ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਕੀ ਠੇਕੇ ਦਾ ਕੰਮ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 23 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਬਾਰਡਰ ਰੋਡ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ [ਬੀ.ਆਰ.ਓ] ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ 1995 ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਸੰਦ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ।

25. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਲੱਭਦਿਆਂ ਜੋ ਕਿ 23ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 1995 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਔਜਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 24ਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992, ਠੇਕੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 23ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 1995, ਬੀ.ਆਰ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ ਠੇਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਮੁੱਲਾਂਕਣਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਓਂ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਔਜਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 24ਵੇਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਤੋਂ 23ਵੇਂ ਦਸੰਬਰ, 1995 ਤੱਕ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਣਨਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ₹ 6,77,41,386/- (ਰੁਪਏ ਛੇ ਕਰੋੜ ਸੱਤਾਂਵੇ ਲੱਖ ਇਕਤਾਲੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਛਿਆਸੀ) ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-

ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 18% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਲਈ ₹ 2,72,95,000/- (ਰੁਪਏ ਦੋ ਕਰੋੜ ਸੱਤਾਂਵੇ ਲੱਖ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ) ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਜੋੜ ₹ 15,35,40,785/-(ਰੁਪਏ ਪੰਦਰਾਂ ਕਰੋੜ ਪੈਂਤੀਸ ਲੱਖ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਪੰਜ), ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਹੈ।

26. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਤੋਂ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹਟਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਿਆਂ ਗਲਤ ਆਚਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ "ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਨਵੈਂਟਰੀ ਦੇ ਲੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਈਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

27. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਉਕਤ ਨਤੀਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਥਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣਾਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਰਖ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਕਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਦੋਵੇਂ ਬੇਬਾਕ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ।

28. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਜਵਾਬੀ-ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਵੀ ਬਿਨਾ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਉਲਟਾ, ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਸਤਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਛੱਡੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਸਨ।

29. ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਲਈ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਏਐਸਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਧਾਰਾਵਾਂ 7, 11, 54 ਅਤੇ 70 ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਂਕਕ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕਲੌਤਾ ਮਧਿਆਂਕਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਉਮੀਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ" ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਟੇਟ ਮਾਈਨਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 44(g) 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਏਐਸਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਭਰੋਸੇਮੰਦੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 20ਵੀਂ ਜੁਲਾਈ, 2010 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 19ਵੀਂ ਜੂਨ, 2009 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਉਪਰਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਬਚੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate